

Олександр Штань

**ПРОКИДАЙТЕСЬ, ДІТИ,
СОНЕЧКУ РАДІТИ**

Департамент інформаційної діяльності
та комунікацій з громадськістю
Чернігівської обласної державної адміністрації

Олександр ШТАНЬ

ПРОКИДАЙТЕСЬ, ДІТИ, СОНЕЧКУ РАДІТИ

Вірші, казка

Малюнки О.О. Висоцької

Редактор Михайло Кушніренко

Видання друге, доповнене і перероблене

Чернігів
Видавництво «Десна Поліграф»
2020

РАНОК

Півень раночком проснувся,
Жваво пір'ячком струснувся,
Вмить на лісу залетів,
До дітей полинув спів:
— Ку-ку-рі-ку-у-у!
Прокидайтесь, діти,
Сонечку радіти!
Годі, любі, спати,
Вже пора вставати!
Ку-ку-рі-ку-у-у!

МІЙ РАНОК

Рано вранці прокидаюсь,
З ліжка хутко підіймаюсь —
Стриб-скік!
Стриб-скік!
Потягаюсь, розминаюсь,
І чистенько умиваюсь —
Стриб-скік!
Стриб-скік!
Зі сніданочком справляюсь,
До садочка йти збираюсь!
Стриб-скік!
Стриб-скік!

ГОРОБЧИК

Я — горобчик Цвіль-Цвірень,
Я літаю цілий день...
Ось на соняшник спустився
І насіннячком наївся...
Сів додолу, щоб попиту,
Кіт стрибнув — мене схопити...
Пурхнув я — на гілку сів,
До kota зацвіротів:
Не дивися, коте, вгору,
Йди — пильнуй мишачу нору...

СОРОКА

Я — сорока-скрекотуха.
Нашорошуйте всі вуха:
Коли звіра помічаю,
Всіх птахів попереджаю...
Скре-ке-ке, скре-ке-ке!
Лис задумав щось лихе!
Він тихенько підкрадався
І на здобич сподівався:
До куріпок підповзав
І вже слиночки ковтав...
Та сорока закричала —
Полювання зіпсувала...
Бо на той сорочий крик
Виводок злетів — і зник...

— Що тобі наснилося?
— Сонечко котилося...
— Що ти ще побачив?
— Зайченятко скаче...
— А про що помріялось?
— По лужку щоб бігалось...
Щоби квіти скрізь цвіли
І веселі всі були...

КОТИК

Ранком котик наш проснувся,
Солоденько потягнувся,
Личко лапкою умив,
Їсти голосно просив:
— Няв! Няв!
Кіт часу не марнував,
Зірко мишку пильнував...
Він над ніркою сидів,
Навіть оком не повів.
Котик мишку упіймав,
З'їв, умився, знов поспав...
Тож-бо краще коли кіт
Сам подбає про обід.

КОТИК-КОТОЧОК

Котик — мій коточок
Ліг у свій куточок.
Котик спати захотів,
Тихо казку муркотів...
Котику-коточок,
Не коти клубочок...
На клубочку нитка,
Буде дітям свитка...

ВІТАННЯ

Посміхнулась наша доня,
Плеще-плескає в долоні...
Плеще-плеска-плескота,
Ми покликали й ката...
Няв-няв-няв,
Няв-няв-няв, —
Котик цуцика вітав...
Гав-гав-гав,
Гав-гав-гав, —
Цуцик так відповідав...

ГУСИ

До ставочка стежка йде,
Гусак гусочок веде...

— Гуси, гуси, ви куди?

— До води ми, до води!

Неквапливо всі ступають,
— Га-га-га,— собі співають...

Гиля, гусоньки, гиля,

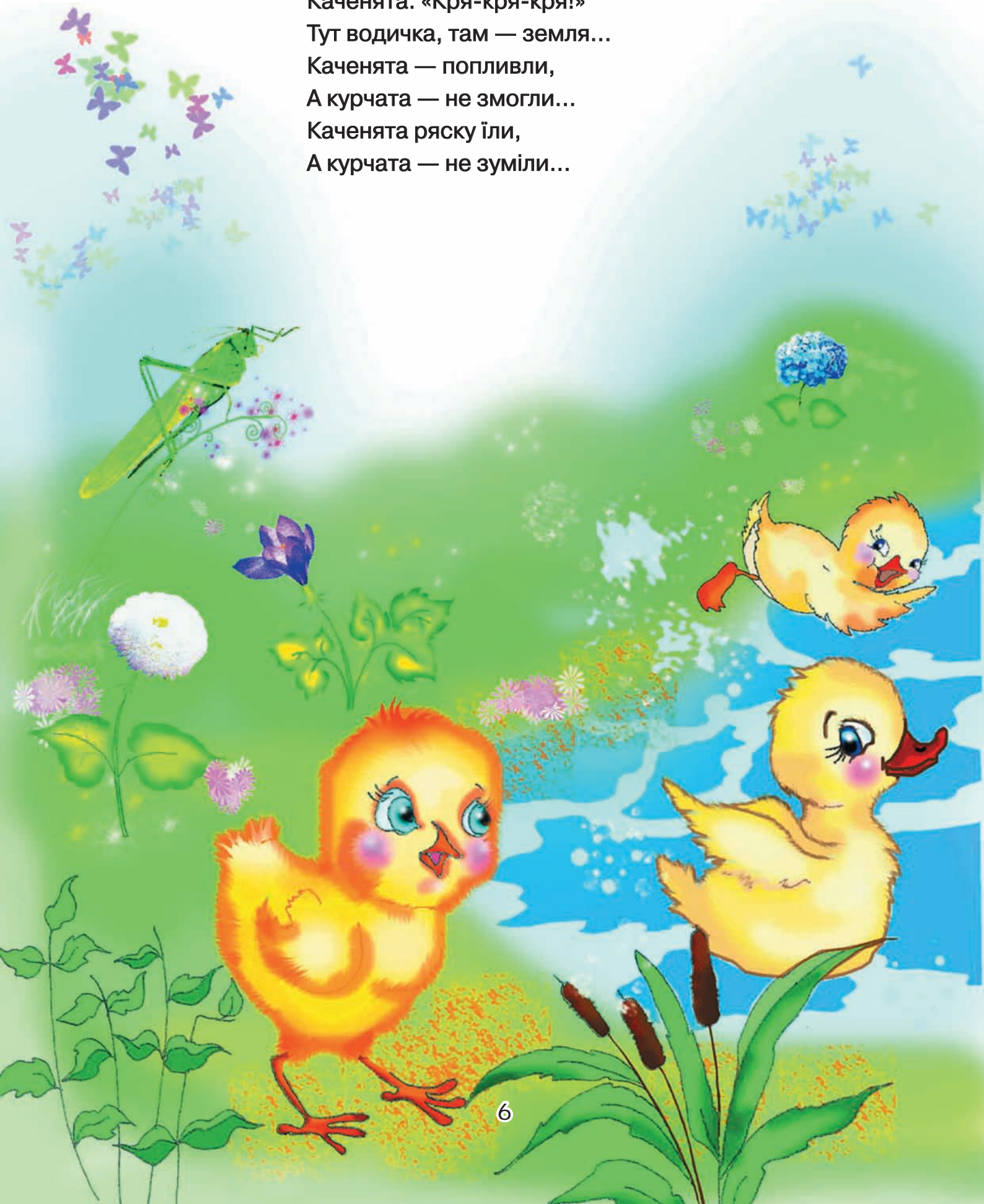
Воду видно вже здаля...

Прийшли гуси до води,
Попливли туди й сюди...
Пливли гусоньки, раділи,
По осоках ряску їли...

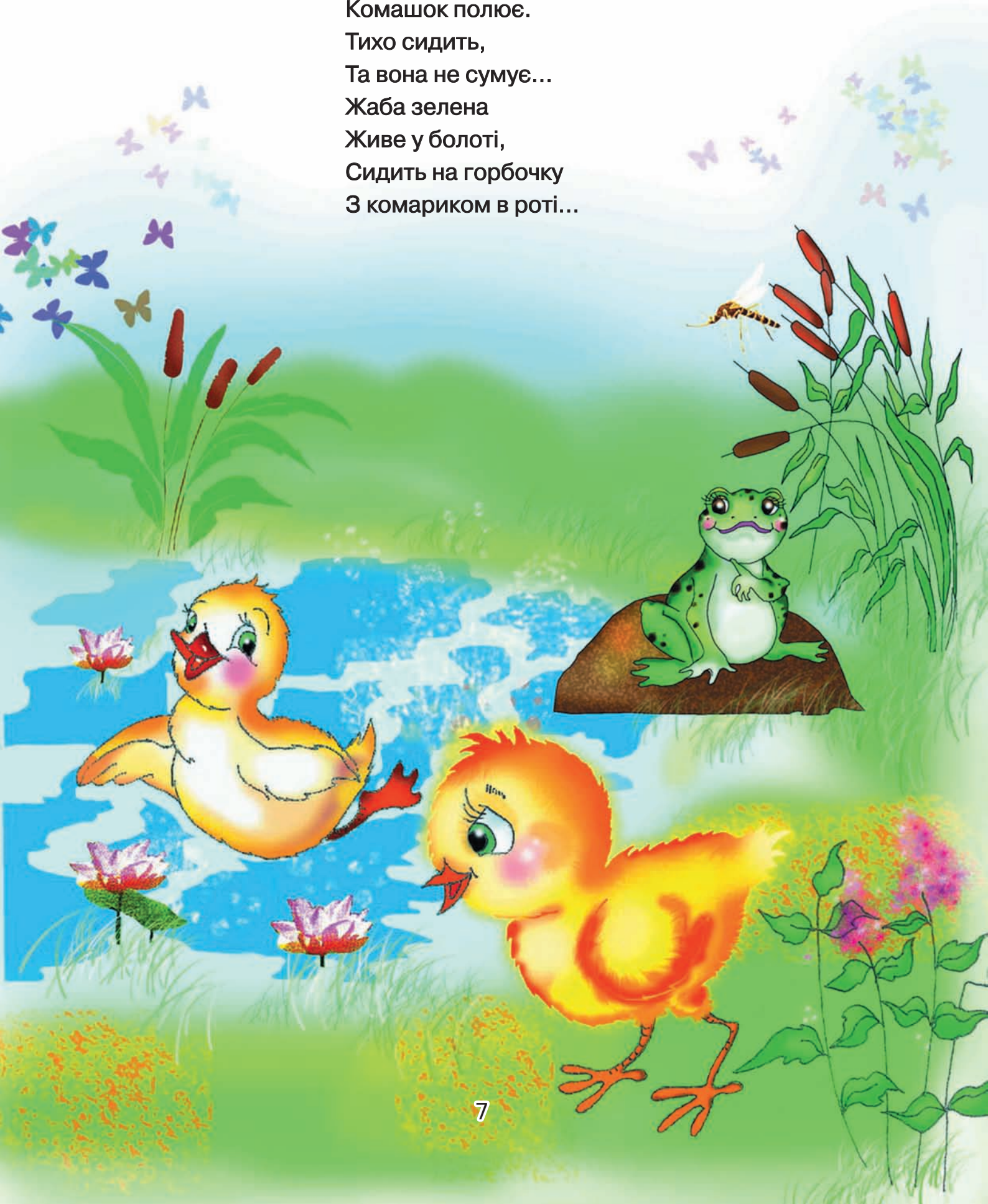
КАЧЕНЯТА ТА КУРЧАТА

Каченята: «Кря-кря-кря!»
Тут водичка, там — земля...
Каченята — попливли,
А курчата — не змогли...
Каченята ряску їли,
А курчата — не зуміли...

ЖАБА

Жаба зелена
Комашок полює.
Тихо сидить,
Та вона не сумує...
Жаба зелена
Живе у болоті,
Сидить на горбочку
З комариком в роті...

МІЙ СОБАКА

Мій собака — мій Дружок
Має теплий кожушок.
Він свою роботу знає —
Добре двір охороняє.
Мій собака дуже спритний
І до мене він привітний.

ЦУЦИК

Цуцик наш маленький,
Колобок товстенький!
Буде їсти він усе
І швиденько підросте.
Стане величенький,
Та стрункий, гарненький!
З ним ми зможемо завжди
Всі розплутати сліди...

ЛИСИЧКА-СЕСТРИЧКА

Уночі лисичка —
Хитренька сестричка,
По селу блукає —
Курочку шукає...
Та собаки нападають —
Ледь хвоста не відривають...
І лисиця в ліс тікає
Курочки в зубах не має...

КУРОЧКА

Ходить курочка — гуляе,
Пильно оком поглядає:
Де зернятко, хробачок,
Де комашечка-жучок...
Вправно лапками гребеться,
Може, черв'ячок знайдеться?
У гніздечку посиділа,
Посиділа — та й злетіла...
Прокричала: «Куд-куда!
Ось яєчко я знесла...»

ЗАЙЧИК У ЛІСІ

Зайчик — стриб,
Стриб-скок,
Та й потрапив
У лісок...
По лісочку він подався,
До усього прислухався...
Раптом — вітер налетів
І гілками зашумів...
Заєць дума: «Вовк прибіг!»
Підстрибнув — і геть утік...

ШКОДЛИВИЙ ЗАЙЧИК

Взимку зайчик хоче їсти —
Кору з яблуні погризти...
Він укрався у садок,
З'їв кору з усіх гілок...

Понашкодив — та і зник...
Засмутився садівник...

СИНИЧКИ

Синички взимку зголодніли,
Вони в садочок прилетіли,
Тихенько їстоньки просили:
«Дзінь-дзінь... дзінь-дзінь...»
Годівнички діти лаштували,
В годівнички зерняток поклали —
Всім-всім... Всім-всім...

ВОВК

Вовк у лігві вдень лежить,
Ліс над ним гіллям шумить...
Та як нічка настає,
Голод спати не дає...

Вовк схопився: «Годі спати,
Треба зайчика спіймати...»
Він біжить, біжить, біжить,
Схопить зайчика за мить!!
Зайчик — стриб, у кущик — скік —
І від вовчика утік...

БІЛОЧКА

В лісі білочка живе,
Хвіст пухнастий має,
Як горішечки знайде —
У дупло сховає.
З гілки на гілку
Взимку стрибає,
Лущить горішки —
І лиха не знає...

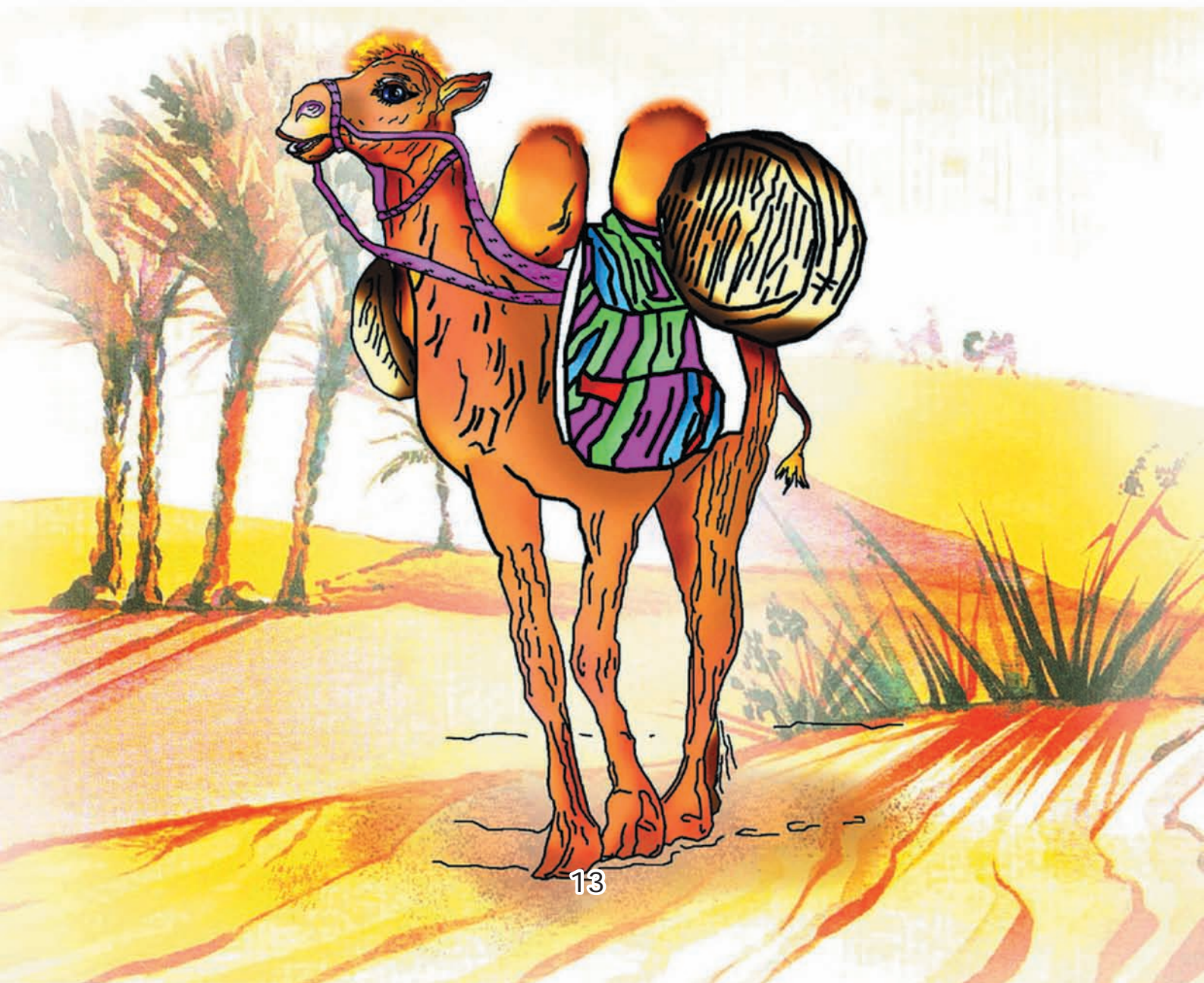
ВЕДМІДЬ

Ведмідь клишоногий
Лісочком ішов,
Солодку малину
Ведмедик знайшов.
Наївся... Стомився...
З гори прокотився...
Схотілось напитись —
До річки спустився,
Напився, скупався —
Струснувся й подався...

ВЕРБЛЮД

Верблюд по пустелі
Іде — як пливе,
На спині горби
І поклажу несе.
А їсть він колючки
І втоми не знає,
Нема водопою —
То він зачекає...
Міраж у пустелі
Оазою став:
Погонич зрадів,
А верблюд не зважав...

ДВА ЦАПКИ

Ца́пки став цапо́к — ударив...
Другий — також лоб підставив...
Так змагались — бились-бились,
Помирились, бо стомились...
Розійшлись — і знов побились!!

*

Так буває, бо цапки́
Завжди б'ються залюбки...

ПОРОСЯТКО

Поросятко любить їсти
І в брудну калюжу сісти.
Хвостик скручує гачком,
Рие землю п'ятачком.
Хрю... Хрю... Хрю...

КОРОВА

— М-у-у, — корова заревіла,
На лужочок захотіла:
До травички, до водички
Із глибокої кринички...

— Подарую молочка
І синочкам і дочкам.

Му-му-му,
Му-му-му,
Ще кому?
Ще кому?

КІНЬ ТА ХЛОПЧИК

Он по лузі кінь біжить —
І-го-го!

Хлопчик на коні сидить —
О-го-го!

Добрий коник, він — рисак —
І-го-го!

Хлопчик спритний, він — козак —
О-го-го!

* * *

Коник бігає, сміється —
І-го-го!

Він копитом дуже б'ється —
О-го-го!

Кінь по полю — як летить —
І-го-го!

Аж копитами гримить —
О-го-го... О-го-го... О-го-го...

М'ЯЧ

Я стрибаю, наче м'яч!
— Як ударишся — не плач! —
Так матуся наказала
Іще й пальчиком кивала.
Я стрибав — стрибав — упав,
Встав швиденько і сказав:
— То не я упав, а м'яч...
Цить, мій м'ячику, не плач!

В школі я був сурмачем —
Друзів до купи скликав...
І у походах ході
Маршовий ритм вигравав...

МАРШ КОЗАЧАТ

Барабан наш —
Гуп-гуп!
Коза — чата —
Туп-туп!
Ми здорові —
Гоп-гоп!
Ми сміливі —
Хоп-хоп!
Шаблі наші —
Дзень-дзень!
Списи наші —
Брень-брень!
Наші коні —
І-го-го!
Козаки ми —
О-го-го!

ЗАХИСНИКИ ВІТЧИЗНИ

Сонце й зорі силу нам —
давали!

Вітер ми у розвідку —
послали!

Ватажок навчає нас —
двобою!

Бойовий гопак у нас —
за зброю!

Добре м'язи тренував —
є сила!

Наша сотня ворогів —
зломила!

Бойовий гопак нам дав —
майстерність!

Батько нам заповідав —
шляхетність!

Ворогам твердий заслін —
ставімо!

Батьківщину ми свою —
славімо!!!

Гей — гей — гей!!!

ДОЩИК У ДИТЯЧОМУ САДОЧКУ

Дощик — крап, крап, крап,
Дітки — так, так, так —
Захова-ли-ся.

Дощик — тук, тук, тук,
Квіти — хлюп, хлюп, хлюп —
Умива-ли-ся.

Дощик — бовк, бовк, бовк,
Та й замовк-мовк-мовк —
Припиня-єть-ся.

Вітер — дмух, дмух, дмух,
Хмари — шух, шух, шух —
Розступа-ють-ся.

Сонце — блись, блись, блись,
Ясна вись, вись, вись —
Посміха-єть-ся.
Дітки — скік, скік, скік,
Чути сміх, сміх, сміх —
Поверта-ють-ся,

Дітки — скік, скік, скік,
Чути сміх, сміх, сміх —
Поверта-ють-ся...

КОЛОБОК

Якось хлопчик ще маленький
І слухняний, і гарненький
Радо діда привітав,
Чемно, лагідно прохав:
— Розкажіть мені, дідусю,
І про себе, й про бабусю,
Як бабуся вам спекла
Чарівного колобка...
Дід і сам того хотів,
Коло столу зручно сів
І хлопчині розповів:
— От жили собі-були
Дід і баба, як могли...
Житом поле засівали
І городину саджали,
І топили у печі,
Полюбляли й калачі...

* * *

І от раз, одної днини,
Вже обідньої години
Дід і баба потемились,
Чино Богу помолились,
Та і каже бабі дід:
— Що у тебе на обід?
— Що ти, діду, чи забув?
У коморі вітер гув...
Вже давно у нас нема
Ані хліба, ні зерна...

— Потруси ще по торбах,
Помети по коробах,
Борошенця хоч совок
Намети на колобок.

Баба доброю була,
Крильце гусяче взяла,
Борошенця назмітала,
Колобочок учиняла.

Ніжне тісто замісила,
В кулю старанно зліпила,
Добре у печі спекла,
Щоб скориночка була.

Та й поклала на вікно,
Як прочахне — то й з'імо...
Смачно буде нам обом
Чаювати з колобком...

Колобочок не хотів,
Щоб його хто-небудь з'їв.
То тоді, як не крути,
Треба з хати утекти...

І наш спритний колобок
Із віконця тільки — скок!
Стриб на призьбу, у дворі
Покотився по землі...

Котиться, пісні співає,
Ясне сонечко вітає,
Серед пишних літніх трав
Раптом — зайця пострічав...

Заєць каже: «Що за диво?
Вже давно так не щастило...
Ти прибіг, як з неба грім,
Колобок, — тебе я з'їм!»

— Ти не їж мене, вухастий,
Подивись, який я красний,
Дуже гарну пісню знаю,
Лиш для тебе проспівую:

— Я чарівний, бо метений,
У жаркій печі спечений,
Я пісні співають люблю,
Тебе, зайчик, обдурю!

І побіг собі мерщій
Через луки і кущі.
Він співав, та раптом змовк...
На дорозі — сірий вовк!

Гаркнув вовк: «То що за диво,
Вже давно так не щастило...
Ти прибіг, як з неба грім,
Колобок, тебе я з'їм!»

— Ти не їж мене, зубастий,
Подивись, який я красний,
Дуже гарну пісню знаю,
Лиш для тебе проспівую:

— Я чарівний, бо метений,
У жаркій печі спечений,
Я пісні співають люблю,
Тебе, вовче, обдурю!

І тікати. Майнув бігом
Навпростець, а де — кругом...
Колобок біжить, за мить
Перед ним — ведмідь стоїть...

Заревів ведмідь: «То диво,
Вже давно так не щастило...
Ти прибіг, як з неба грім,
Колобок, тебе я з'їм!»

Стій, ведмедю, постривай!
Не простий я, так і знай!
Дуже гарну пісню знаю,
Лиш для тебе проспівую:

— Я чарівний, бо метений,
У жаркій печі спечений,
Я пісні співать люблю,
І ведмедя — обдурю!

І радів, що знову втік,
Поле і лісок пробіг..
Легко, радісно біжитья,
Назустріч — кума-лисиця!

Вона лагідно всміхнулась,
Крадькувато озирнулась:
— Ти прибіг, як з неба грім,
Колобок, тебе я з'їм!

— Ти не їж мене, кума,
Правди в животі нема..
Таємницю вірну знаю,
Лиш тобі я проспівую..

— Я чарівний, бо метений,
У жаркій печі спечений,
Я пісні співать люблю
І лисицю обдурю!

— Колобочку-колобочку,
Мій гарнесенький синочку!
Я стара — за пень глухіша...
Сядь на ніс, співай гучніше!

Колобок не розпізнав,
Чи то правда, чи обман...
На лисичин ніс сідає,
Приспіваночку співає:

— Я чарівний, бо метений,
У жаркій печі спечений,
Я пісні співають люблю
І лисицю обдурю!

Та лисиця умудрила —
Зубом клац — і дурня з'їла!
Клацнув зубчик об зубок —
І пропав наш колобок...

Тож не вірмо хитрунам,
Щоб щасливо жити нам!

І ось одного разу наш п'ятирічний онук Тімур, укотре прослухавши мого Колобка, задумався, не по дитячому дивлячись кудись у далечінь, запитав: «Діду, а ви можете написати продовження цієї казки?» «Щоб знайти і оживити Колобка? Тобі його шкода?» «Так... Дід з бабусею ж не знають, що Колобок утік... То хай дід піде його шукати...»

І ось що з'явилося за добу у відповідь на прохання онука...

Дід із бабою не знали,
Що утік їх колобок,
І спокійно готували
Запашний із трав чайок...

Вже пора б і чаювати,
Колобочка треба взяти...
Дід і баба до вікна —
Колобочка там нема...

Вмить старенькі — шасть до двору,
Може, впав він десь додолу?
Двір ретельно оглядали,
А самі й засумували...

Може, він побіг гуляти,
Міг, маленький, заблукати...
Каже дід — дарма чекати,
Я піду його шукати...

Полям наш дідусь ступає
І на зайця натрапляє...
Запитав про колобка,
Відповідь була така:

«Колобочка я зустрів,
Та мене він обдурив:
Свою пісню заспівав
Та швиденько утік»

Де тепер наш колобок
Теж не знав і сірий вовк.

Клацнув зубом він своїм:
«Як спіймаю, зразу з'їм!»

А ведмідь сказав отак:
«Колобок ваш —
не простак!
Тільки він співає почне,
Так і знайте — утече!»

Дід пішов собі, та глядь —
Лис із лискою сидять...
В животі лисиці наче
Щось ворухиться і плаче...

Ухопив лисицю дід,
Надавив їй на живіт,
І із пащі хижака
Дістає він колобка!

Дід із бабою зраділи,
Покупали, обсушили...
Та не з'їли колобка,
Полюбили, як синка...

Від тих пір утрюх живуть,
Хліб і сіють, і жують...
Колобочок вправним став,
Помічник він старикам:
Оре ниву, сіно косить,
Зерно меле, воду носить...

02.11.2018

КОЛИСКОВА

Вже стомилось сонечко
І пішло за обрій,
Дивляться в віконечко
Світлоокі зорі...

Пташенята у гніздечку
Полягали спати,
Кошенята у куточку
Почали дрімати...

І звірята в темнім лісі
Поховались в нірки,
Засинає рибка в річці,
Сплять у дуплах білки...

Засинають береги,
В гніздах — чорногузи,
Задрімали на воді
Лебеді і гуси...

Ліс поринув у туман,
Випадають роси,
Задрімали на ногах
І дуби, і сосни...

В теплі ліжка діточки
Полягали спати,
Оченьята закривай —
Я буду співати:
— Баю-бай... Баю-бай...

Святий ангел над тобою
Тихенько літає.
Колискову тобі пісню
Легідно співає:
— Баю-бай... Баю-бай...

КОЛИСАНКА

На жердинку півник сів,
Півник спати захотів.
Почав котик муркотати,
А матуся примовляти:
Люлі-люлі, люлі-бай,
Спи, дитино, засинай...
Стануть зорі мерехтіти,
Засинають наші діти...
Тихо вітер їм співає,
А матуся колисає...
Люлі-люлі, люлі-бай,
Спи, дитино, засинай...
Люлі-люлі, люлі-люлі...
Засинають діти й гулі...

СПАТИ ХОЧУ

Спати хочу — і засну...
Ві сні казку не одну
І побачу, і почую,
Посміюсь і посумую...
Ранком встану разом з сонцем
І погляну у віконце —
Як там сонце, як там небо,
Мені все те знати треба...

УДК 821.161.2

Ш 87

Книга видана коштом обласного бюджету Чернігівської області в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016–2020 роки за результатами конкурсу рукописів місцевих авторів 2020 року.

Не для продажу.

Штань Олександр

Ш 87 Прокидайтесь, діти, сонечку радіти [Текст] : вірші, казка / О.О. Штань ; мал. О.О. Висоцької ; ред. М. Кушніренко. – 2-ге вид., допов. і перероб. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 32 с. : іл.

ISBN 978-617-7833-87-0

Представлені у книжці вірші ознайомлять юних читачів з ознаками та життям диких і свійських тварин, розкажуть про силу і мужність українських козаків, про любов до своєї Батьківщини.

До збірки включена і віршована казка «Колобок», створена за класичним народним сюжетом — але додане і продовження казки зі щасливим кінцем.

Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

УДК 821.161.2

ISBN 978-617-7833-87-0

© О. Штань, 2020

Літературно-художнє видання

Олександр Штань
ПРОКИДАЙТЕСЬ, ДІТИ,
СОНЕЧКУ РАДІТИ

Вірші, казка

Видання друге, доповнене і перероблене

Редактор **Михайло Кушніренко**

Художник **Ольга Висоцька**

Технічний редактор **Олег Єрмоленко**

Комп'ютерна верстка **Олени Журко**

Коректор **Ольга Василенко**

Підписано до друку 20.11.2020.

Формат 60x84/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman Суг.

Ум. друк. арк. 3,72. Ум. фарб.-відб. 14,88. Обл.-вид. арк. 4,0.

Зам. 0105-9. Тираж 300 прим.

ТОВ «Видавництво «Десна Поліграф»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ДК № 4079 від 1 червня 2011 року

Тел. +38-097-385-28-13

Віддруковано ТОВ «Видавництво «Десна Поліграф»

14035, м. Чернігів, вул. Станіславського, 40

Олександр Штань народився у місті Білопілля на Сумщині 4 липня 1938 року. Освіта вища.

Останні 32 роки трудової діяльності працював викладачем у Чернігівському технологічному університеті (нині — Національний університет «Чернігівська політехніка»).

Автор трьох книжок для дітей та трьох збірок для дорослих читачів.

Публікувався у журналі «Літературний Чернігів», інших періодичних виданнях.

Член міської літературної спілки «Чернігів», Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка.

